

Krisplan för skolor i Närpes stad

Viktiga telefonnummer:

Nödnummer:	112
HVC-akuten:	06-2249600 (kl. 8-16)
Giftinformationscentralen:	09-471977
Närpes församling:	06-2204200

Skolans krisgrupp:

(Fyll i namn och telefonnummer för er skolas krisgrupp här)

Krisplan för oväntade händelser

MÅLSÄTTNINGEN MED KRISPLANEN ÄR att hjälpa elever, personal och föräldrar i krishantering. ALLA i skolan ska känna till planen, vad den innehåller, var den finns och hur den ska användas. Planen uppdateras varje läsår, så att kontaktuppgifter och elevlistor är aktuella.

Innehåll:

KOMMUNENS KRISGRUPP

SKOLANS KRISGRUPP

OLYCKA UNDER SKOLTID

ELEVS FÖRSVINNANDE

ELEV SOM ÄR SVÅRT SJUK

ELEVS DÖDSFALL

ELEV SOM MISTER EN NÄRA ANHÖRIG

PERSONALS DÖDSFALL

STÖRRE OLYCKA MED FLERA INBLANDADE

PLANERING FÖR TIDEN EFTER EN KRISITUATION

BILAGOR:

BILAGA 1: MINNESSTUND, KRISLÅDANS INNEHÅLL + LÄSVÄRT

BILAGA 2: MODELL FÖR SKRIFTLIGT MEDDELANDE TILL HEMMEN

BILAGA 3: VIKTIGA TELEFONNUMMER

BILAGA 4: INFORMATION OM VANLIGA KRISREAKTIONER

1. KOMMUNENS KRISGRUPP

Krisgruppsverksamheten för hela K5 området koordineras och leds via det psykosociala centret. Personal inom K5 fungerar som ledare för verksamheten. De är anträffbara vardagar 8-16. Telefon via växel [06 - 22 41831](tel:06-2241831). De gör en bedömning av situationen och kontaktar sedan Närpes egen lokala krisgrupp.

2. SKOLANS KRISGRUPP

Krisgruppens uppgifter:

- rektor sammankallar skolans krisgrupp i början av varje läsår
- förankra krisplanen hos all personal
- revidera plan och krislåda vid årliga utvärderingen
- hålla telefonlistorna uppdaterade
- stötta lärare som har elever som befinner sig i kris
- föra information vidare om tidigare händelser i elevers liv, t.ex. invandrarelever
- utbildning/fortbildning i krishantering

3. OLYCKA I SKOLAN

1. Ta reda på vad som har hänt. Vid lindriga skador som kan åtgärdas vid läkarmottagningen följer alltid en vuxen med. **HVC-akuten: 06-2249600**
2. Kalla på hjälp. **Nödcentralen: 112**
3. Ge första hjälpen. Lämna aldrig den skadade ensam. Alla elever ska visas bort från olycksplatsen.
4. Rektor eller klasslärare meddelar om möjligt omedelbart föräldrarna.
5. Ta om möjligt kontakt med någon ur krisgruppen.
6. Rektor eller klasslärare ge en saklig, kort sammanfattning till eleverna om vad som hänt.
7. Ifall möjligt, skicka skriftlig information till varje hem.

Rektorns uppgift:

1. Sammankalla krisgruppen.
2. Informera skolans personal.
3. Underrätta berörda. Vid olyckor meddelar rektorn eller klasslärare hemmet. Vid dödsfall meddelar sjukhuset, polis eller präst hemmet.

Uppgifter för skolans krisgrupp:

Bedöm situationens allvar och kalla eventuellt in extra resurser.

Kartlägg situationen:

a) Vad har hänt?

- Olycka, svår sjukdom, mord/själv mord?

b) Vilka är drabbade?

- Barn, lärare/personal, personer utanför skolan?

c) Hur/var skedde det?

- I eller utanför förskolan/skolan/eftis, vilka var omständigheterna?

d) Vilken information har förmedlats av vem och till vem? Vilken information skall förmedlas?

Kom ihåg! Rektorn är informationsansvarig vad gäller skolans interna verksamhet!

- Rektor samlar och informerar personalen.
- Rektor informerar massmedia och sköter *alla* mediakontakter.
- Rektor sköter *all* information till allmänheten. Ser till att alla får information, ingen får glömmas bort!

e) **Hur är situationen just nu?**

f) **Efterarbete kriser. Tänk på de drabbade även långt efteråt.**

4. ELEVS FÖRSVINNANDE

1. Skolledningen, krisgruppen och klassläraren sammankallas snarast.
2. Rektor kontaktar först familjen, sedan polisväsendet och till sist pressen om det i det akuta läget anses nödvändigt.
3. Rektor informerar personalen.

5. ELEV SOM ÄR SVÅRT SJUK

1. Klassläraren står i kontakt med föräldrarna under sjukdomsperioden.
2. Klassläraren kommer överens med föräldrarna om hur kamraterna och berörd personal ska informeras.
3. Klassläraren eller rektorn berättar i klassen om vad som händer på sjukhuset och förbereder klassen ifall det sjuka barnet kan vistas i skolan periodvis.
4. Vasa centralsjukhus rehabiliteringshandledare kan ge information

6. ELEVS DÖDSFALL

1. Den som först får vetskap om dödsfallet meddelar rektorn
2. Krisgruppen sammankallas. Klassläraren är med på detta möte.
3. Lämplig kontaktperson utses om inte en naturlig kontakt redan finns.
4. Skolans elever underrättas öppet och enkelt av rektorn och klassläraren i gymnastiksalen såvida elevens vårdnadshavare gett sitt samtycke till det.

5. Ge eleverna gott om tid och möjlighet att prata om sina känslor och tankar.
6. När samtliga elever har underrättats, hissas flaggan på halvstång. Flagghissning och –halning görs så att flaggan först hissas upp till toppen och därefter halas den ner till halvstång. Gemensam samling vid flaggan. Minnestund med samtliga elever hålls samma dag eller följande dag. Den avlidnes fotografi, en vit duk och ljus ställs fram. Modell för minnestunden finns i skild bilaga.
7. Skolpsykolog, skolkurator och skolhälsovårdare kan finnas i skolan de närmaste dagarna om behov föreligger.

Frågor att fundera på efter ett dödsfall:

- Hur framförs skolans kondoleanser? Klassläraren besöker hemmet så snart det är möjligt. Blombukett som kondoleans.
- Beroende på vad föräldrarna önskar kan skolan och kamrater medverka på begravningen. Bör vara frivilligt för eleverna att delta. Om klassen deltar i begravningen är det viktigt att på förhand diskutera ingående vad som kommer att ske vid jordfästningen.

Uppföljning i klassen efter ett dödsfall:

1. Var observant på olika reaktioner hos eleverna tiden efter. Tid bör ges i skolan för att bearbeta det som har hänt. Arbeta vid behov med frågor runt döden; rita, skriv berättelser eller dikter. Viktigast av allt är att vara tillsammans.
2. Samtal i klassen när barnen har behov av det. När orden inte räcker till är det bra att hålla handen eller ge en kram. Var delaktig.
3. Ha inte för bråttom med att avlägsna saker i klassrummet som påminner om den döde. Samtala med eleverna om när det är dags att t.ex. avlägsna elevens pulpet.
4. Besök graven tillsammans eller uppmärksamma årsdagen med eleverna om behovet finns.

5. Om en elev dör under ett lov kan skolans personal, elever och föräldrar samlas till en gemensam minnestund. Minnesstunden kan också hållas första skoldagen efter lovet.

7. ELEV SOM MISTER EN NÄRA ANHÖRIG

1. När ett dödsfall meddelas till skolan informeras rektorn.
2. Budskap om dödsfall i familjen bör eleven i första hand få av annan familjemedlem. Om du som lärare hamnar i en situation då du måste berätta om vad som skett är det viktigt att tänka på följande:
 - Det är viktigt att skaffa bekräftelse på den information man fått.
 - Välj en lugn och ostörd plats.
 - Det finns situationer då man måste nöja sig med att berätta vad som hänt, inte hur.
 - Var klar, tydlig och direkt med den värme och varsamhet en sådan situation kräver.
 - Ordna så att andra lärare kan ta över dina vanliga uppgifter.
 - Informera en kollega så pass mycket att övriga klasser kan bli underrättade.
3. Barnet får inte lämnas ensam. Rektorn eller klassläraren bör vid lämpligt tillfälle tala enskilt med eleven och visa sin medkänsla.
4. Klassen tas om hand. Klassen meddelas vad som hänt först efter det att familjen gett sitt medgivande till detta.
5. Lärare och övrig personal informeras.
6. Barnet stöttas och följs upp vid tillbakakomsten till skolan. Så länge barnet är hemma från skolan är klassläraren ansvarig för kontakten med hemmet.

Tänkvärt:

- visa eleven uppmärksamhet
- ge barnet trygghet och tala med dem där hemma, det är betydelsefullt för eleven att känna att du som lärare vet och förstår
- informera klassen på ett sakligt sätt om elevens svåra situation
- beakta den sörjande elevens behov
- läs litteratur som tar upp förlusten av en kär person
- skicka en hälsning från klassen med innebörden "vi förstår att du är borta från klassen några dagar, men vi saknar dig"
- innan eleven kommer tillbaka till klassen är det fint om du som lärare kan tala med eleven i förväg, fråga hur han/hon vill ha det och respektera detta
- var försiktig med att sprida informationen via olika media
- kom ihåg att sorg tar lång tid

8. PERSONALS DÖDSFALL

1. Rektorn informeras.
2. Krisgruppen sammankallas för information, planering och fördelning av arbete.
3. All personal informeras.
4. Den dödes nära anhörig kontaktas. Stor hänsyn tas till deras önskemål om formerna för informationen, utformningen av minnesstund, deltagande i begravning m.m.
5. Lärarna informerar eleverna och föräldrarna.
6. Minnesstund för elever och personal. Flagghissning och –halning görs så att flaggan först hissas upp till toppen och därefter halas den ner till halvstång

7. Om eleverna har en nära relation till den döde ges utrymme i klassen för samtal, ytterligare information och möjligheter att uttrycka tankar och känslor kring det som hänt.
8. Ingen undervisning i den avlidnes klassrum under en tid. Man kan ha ljus brinnande i klassen för att hedra personen.

9. OLYCKA PÅ FRITIDEN

1. Polis/räddningskår informerar skolan
2. Krisgruppen sammankallas
3. Kontaktperson utses:
 - a. Till polisen (be om ett telefonnummer så att du kan nå dem direkt)
 - b. Till föräldrarna. Minst två personer, en för inkommande samtal och en som söker föräldrar till berörda elever på deras arbete eller i hemmet. Viktigt att förvissa sig om att föräldrar som får motta ett chockartat besked per telefon inte är ensamma.
????
4. Hembesök hos de närmast berörda.
5. Minnesstund i skolan när läget stabiliserats.
6. Församlingen och andra organisationer kontaktas

10. PLANERING FÖR TIDEN EFTER EN KRISSTUATION

Efter det att eleverna har genomlevt en kris eller sorg finns det vissa teman som är lämpliga att ta med i den fortsatta pedagogiska planeringen i klassen. Då har eleverna fått erfarenheter som de har ägnat både tanke och känslor.

Följande ämnen kan tas upp till fördjupning:

- vänskap
- känslor
- respekt och medkänsla

Förmedling av attityder

- tala om sorg och visa respekt och medkänsla
- stanna upp för att markera och delta
- ge tid för att dela elevernas smärta
- vara öppen och visa sin egen sorg
- visa respekt för känslor

Tänk på:

- Låt handlingar och prioriteringar präglas av andras behov och livssituationer, inte bara styras av de egna behoven
- Bevara minnet av den döde genom att ta upp händelsen vid senare tillfällen när det faller sig naturligt
- Hur länge skall pulpeten stå kvar?

BILAGA 1

MODELL FÖR MINNESSTUND

Obs! Skjut inte upp minnesstunden i onödan. Den är mycket viktig.

Minnesstunden kan omfatta:

- några ord från klassföreståndaren
- någon läser en dikt
- prästen säger några ord
- sång eller musikstycke

FÖRSLAG PÅ KRISLÅDANS INNEHÅLL

- ljus, ljusstakar, tändstickor, fotoramar
- utdrag ur diktbok, psalmbok, CD-skiva med musik
- filt
- krisplan
- minnesbok
- boken ” Beredskapsplan för skolan” från Rädda Barnen eller annan motsvarande bok.

Läs gärna:

Vuxna:

- Barn i sorg. Atle Dyregrov, Studenlitteratur 1990
- Kris och utveckling. Johan Cullberg. Lund 1983
- Barns sorg. Atle Dyregrov, Elin Hordvik. Häfte från Rädda Barnen 1994
- Att ta avsked. Ritualer som hjälper barnet genom sorgen, Rädda Barnen 199X
- Att dela sorgen. Broschyr från Sveriges Begravningsentreprenörers Förbund.

Barn:

- Lasses farfar är död. A-K Eurelius. Gidlund 1984
- Bröderna Lejonhjärta. Astrid Lindgren. Rabén & Sjögren 1973
- Dagar med Knubbe. M Reutersvärd. Bonniers 1976
- Farväl till Rune. Marit Kaldhol, Wenche Öyen. Fripress Esbn 1991
- Ängelungen. Margareta Thun. 1991
- En vän för alltid. Susan Rarley. Rabén & Sjögren 1984
- Grodan och fågelsången. Max Velthuijs. Bergsförlag 1991
- Adjö, herr Muffin. Ulf Nilsson och Anna-Clara Tidholm. Bonnier Carlsen

BILAGA 2

FÖRSLAG TILL Skriftligt meddelande till hemmen i samband med ett dödsfall eller en allvarlig olycka. Förslag till text:

Klass ____ har mottagit det tragiska beskedet att

_____.

Detta är något vi alla berörs starkt av.

Här på skolan kommer vi de närmaste dagarna att ägna mycket tid åt att prata igenom det som inträffat och vad det väckt för känslor. Barnen behöver mycket stöd just nu både hemma och i skolan.

Vi kommer att ordna ett föräldramöte den _____ .

Prästen _____ kommer på _____
att medverka i en minnesstund med klassen/skolan.

Det är mycket betydelsefullt för barnen att man i hemmet talar öppet om det som hänt. Tveka inte att kontakta oss för ytterligare information eller hjälp.

xxx skola ____ / ____ 20____

Klasslärare

Rektor

BILAGA 3

NAMN	TELEFON
Allmän nödnummer	112
Giftinformation	09-471977
Närpes hälsovårdscentral	06-2249 511
Skolkuratorer Katarina Källberg Johanna Aspelin-Wikman	040-5784 378 040-1362992
Psykolog Tove Hästbacka	040-1600709
Skolhälsovården	040-1600750
Skoltandvården, skolcentrum	06-2249 650
Närpes församling	06-2204 200

Verksamhet	Telefon	E-post
Bildningskansliet, bildningsdirektören	050-444 0768	asa.snickars@narpes.fi
Mosebacke skola	040-1600651	mosebacke.skola@narpes.fi
Stenbackens skola	040-160 0702	stenbacken.skola@narpes.fi
Västra Närpes skola	040-160 0658	vns@narpes.fi
Pjelax skola	040-1600679	Pjelax.skola@narpes.fi
Pörtom skola	040-160 0656	Portom.skola@narpes.fi
Yttermark skola	040-1600660	Yttermark.skola@narpes.fi
Övermark skola	040-1600662	Overmark.skola@narpes.fi
Närpes högstadieskola	040-1600646	hogstadiet@narpes.fi
Närpes gymnasium	040-1600644	ng@narpes.fi

BILAGA 4

Du har nu tagit emot budet att en av dina kamrater är död.

I dina tankar och i dina känslor pågår ett intensivt arbete att kunna ta emot detta ofattbara budskap. Alla har berörts på något sätt och många av er fick en stark chock.

Det kan kännas helt överkligt, som en dröm eller mardröm, och man kan inte tro att det är sant. Det är helt enkelt omöjligt att ta till sig tanken och förstå vad som skett. Ibland förstår man inte sina egna eller andras reaktioner.

Hur reagerar man?

- någon reagerar omedelbart med starka känslor såsom skrik och gråt
- någon reagerar bara lite och reaktionen kommer först efter timmar eller dagar
- någon tar inte alls emot budskapet utan fortsätter en tid som om inget hänt
- någon vill vara tillsammans med sin familj och sina kamrater
- någon drar sig undan och vill vara för sig själv

Detta sker helt utan att vi kan kontrollera det och är till för att skydda oss.

Det finns alltså inget rätt eller fel sätt att reagera i chocken.

Efteråt kommer sorgen. Normalt känner man:

- saknad och längtan
- sorg och tomhet
- skuld och varför- frågor
- nedstämdhet

Speciellt på kvällen och ibland på natten kommer olika minnesbilder som kan störa nattsömmen. Minnesbilderna kan komma som intryck från syn, hörsel eller andra sinnesorgan och kan tränga sig in i våra tankar, även om man helst vill undvika att tänka på det skedda.

Ångest är en annan vanlig reaktion. Många människor upplever att tryggheten i tillvaron slitits sönder och går och väntar att det ska inträffa en ny katastrof. Ångesten kan vara knuten till andra familjemedlemmar, eller till att man själv ska bli sjuk och dö. Ångesten åtföljs ofta av kroppslig oro i form av skakningar, svettning, huvudvärk, hjärtklappning, tryck över bröstet, illamående, magbesvär,

kraftlöshet, yrsel eller spänningar i kroppen. Det är vanligt att man blir rastlös. Många blir överkänsliga för plötsliga kraftiga ljud och blir mera lättskrämda än tidigare.

Somliga blir mera otåliga och lättirriterade än normalt. Många går i tankarna igenom händelsen gång på gång, och försöker få grepp om det inträffade. Det är vanligt med tankar kring orsak, mening, syfte, rättvisa och orättvisa. Många funderar över den sista gången de såg den döda, och kan förebrå sig själva för saker de gjort eller sagt till honom eller henne.

Några känner behov av att isolera sig och vara ensamma. Man drar sig undan kontakten med andra och försöker glömma. Detta är en förstälilig reaktion, men om man ska kunna arbeta sig igenom det som hänt är det viktigt att inte isolera sig från andra människor.

Några få enkla råd:

- Tala med andra människor. Även om det kan kännas svårt är det bra att dela sina tankar, känslor och upplevelser med andra. Ibland kan det vara nödvändigt att i samtal med andra gång på gång ta upp delar av händelseförloppet, för att på så sätt få bättre grepp om det som hänt.
- För de flesta är det en fördel om de så snart som möjligt efter olyckan återgår till det normala skolarbetet. Kom dock ihåg att ställa mindre krav på dig själv eftersom din koncentrationsförmåga och arbetskapacitet under den första tiden är nedsatt.
- Det är ofta nyttigt att vara tillsammans med andra som har upplevt detsamma som man själv.
- Fysisk aktivitet, t.ex. motion underlättar kroppens av-slappning och därmed även hur du mår psykiskt.
- Undvik att använda alkohol eller droger eftersom det stör när du skall bearbeta din sorg.
- Om inte symptomen lindras så småningom eller om du tycker de är så starka att du inte står ut skall du kontakta någon vuxen. Ibland hjälper det att tala med någon utomstående såsom skolhälsovårdaren, skolkuratoren, någon lärare, församlingsarbetare eller annan person som du tror kan hjälpa dig. Du kan också själv kontakta psykosociala enheten inom K5 eller hälsovårdscentralens personal.